

Proa

ANNA GAS SERRA

El pèndol

PREMI MERCÈ RODOREDA 2020

ÒMNIUM
LLENGUA CULTURA PAÍS

ANNA GAS SERRA

EL PÈNDOL

PREMI MERCÈ RODOREDA 2020

Proa

El pèndol ha obtingut el 23è Premi Mercè Rodoreda de contes (2020), atorgat per un jurat format per Francesco Ardolino, Joana Masó, Jordi Mir, Marina Porras i Clàudia Rius.

Proa
A Tot Vent

Primera edició: febrer del 2021

© Anna Gas Serra, 2021

Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions SLU, Proa

Diagonal, 662-664

08034 Barcelona

www.proa.cat

ISBN: 978-84-7588-872-9

DIPÒSIT LEGAL: B. 1.186-2021

Composició: Aura

El paper utilitzat per a l'impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

ÍNDEX

Parallels	11
La gàbia	23
Excurs	35
Pulsió	51
Ariadna	61
Trisomia	73
Pecorino	81
Els cecs	93
Desitja-la	111
Barrufet	121
Setrill	137
Camí ascendent	149

Quan érem petits, diu? Jo me'n cuidava com si la seva vida depengués de mi, senyor Vallabri, tal com ho sent. Miri, me'n recordo perfectament. Quan jo tenia vuit anys i ell sis, que la mare ens enviava sovint a comprar llet, l'agafava sempre ben fort de la mà perquè no se m'escapés. Tot el camí era una lluita! Samuel, vine aquí, no te'n vagis! I ell, petit i sense poder entendre-ho, puc caminar jo sol, Carles!, separant-se de mi constantment. Sempre li ha agradat molt anar a la seva, ja ho veu. Doncs a l'escola igual, eh? Recordo una vegada que volia casar-se amb la Isabel Fernández a l'hora del pati, allà sota una branca de pi que ves a saber què s'imaginaven que era. Tots els nens de la classe hi estaven convidats; de fet, n'hi havia un que feia de capellà, i miri si era escandalós el meu germà que fins i tot entre els més grans va córrer la notícia. Aquest Samuel... No ha sabut mai passar desapercebut, mai. I esclar, davant d'una cosa així, què havia de fer jo com a germà gran? Doncs fer-li veure que allò no tenia ni cap ni peus, esclar que no. Ni ell que era el nen més bufó de l'escola podia casar-se de mentida. El meu amic Juli i jo vam planejar

una manera d'impedir que es donessin els anells, que ja veu, eren trossets de corda aspra d'aquella per fer figures, sap?, però simbòlicament l'acte hauria estat massa gros per a ells i jo no podia permetre que s'enredessin així, no, no. Ja l'hi deia, al Juli, que de tant llegir històries després se les creia, el meu germanet. Ja estava fet un bon somiatruites, llavors. Encara sort que vam arribar a temps d'aturar la cerimònia. Abans que poguessin dir sí, vull, vaig arribar al pedrís que feia d'altar i vaig cridar, és massa petit per casar-se! Sí, ja en els temps d'escola era un nen amb poca vista. No es pensi que va canviar gaire a l'institut, no pas. Amb catorze anys tenia un rotllet de tercer de BUP, vostè creu? Sempre a cridar l'atenció. Aquesta vegada el Juli no em va fer costat, deia que ja en tenia prou de maquinari contra el Samuel, que el deixés en pau, i jo vingui dir-li que es tractava d'ajudar-lo, però res, des d'aleshores que el Juli em va girar l'esquena. I el Samuel es va convertir en un ídol per als xavals de la seva promoció, tan jovenet i amb una noia tan gran, oh, com t'ho has fet?, què li dones, Samuel? No ho vulgui saber, què li donava. Ja ho anticipava jo, que aquest nen seria precoç, que alguna cosa havia fallat en la seva educació. Què podia dur un nen de catorze anys a sortir amb una noia de gairebé disset? Poc pesquis devia tenir ella també, per enrotllar-se amb un infant. Era una cosa ben estranya, malaltissa. Fixi's on devia ser l'error: els pares no s'hi van ficar pas. No ho trobaven una violació moral, deien que el deixés

fer, pobre nano, que tothom tenia el seu moment àlgid de joventut i ara li tocava a ell. Jo crec que sempre li tocava a ell, però vaja, la meva opinió poc comptava a casa, ben poc. De fet, quan vaig acabar el COU els pares no em van voler pagar la matrícula a la universitat. Em van enviar a passar una temporada al mas dels avis, que en pau descansin, per donar-los un cop de mà amb la feina del camp i aquestes coses, perquè em toqués l'aire, deien. Vaig agafar una empenyamenta que ni s'ho imagina, però què hi podia fer?, jo encara no treballava i no m'hauria pogut pagar la carrera. *Van fer bé d'enviar-l'hi. Sempre he pensat, encara que mai no l'hi diria, que si jo fos la seva mare hauria fet exactament el mateix.* Cap al poble vaig anar, i tant, i tres anys que m'hi van tenir pencant com un negre, amb el panís i les ovelles i un horari de forner, mentre a Barcelona m'esperava àvid el meu futur! I sobretot m'hi esperava un germà que necessitaria la meva ajuda per posar una mica d'ordre a la seva vida. Per això em vaig acabar decidint per fer la llicenciatura de Psicologia. Però vaig haver d'esperar a poder fer alguna cosa pel Samuel, perquè aquell any ell se'n va anar a estudiar Filologia Anglesa a Stirling, Anglaterra, i hi va viure durant cinc anys, i tornava a casa només per Nadal i les vacances d'estiu, fanfarronejant tant com podia i repetint dia i nit el seu lema *one girl per fortnight*. Cap enveja em feia, sincerament, senyor Vallbona, aquesta vida descontrolada que duia. Quins valors li havien ensenyat? Per quina

ètica de pa sucat amb oli es regia? Cregui'm quan li dic que no és suficient fer créixer dos nens sota el mateix sostre perquè surtin igual de bé. En som l'exemple vivent, oi? Ja ho sé. En el fons sempre he cregut que estava més pendent de mi del que pretenia aparentar, que m'admirava de reüll. Justament quan vaig començar a festejar amb la Sabina, ell se'n va anar de viatge pel món. No n'havia tingut prou de fer tota la carrera fora de casa, que encara se n'havia d'anar a voltar més. Vagi a saber, potser sí que li va anar bé per acceptar que jo estava traçant a la perfecció la línia ascendent de la meua vida, mentre que ell seguia tan vagabund com sempre. En qualsevol cas, després va semblar que les coses es tranquil·litzaven una mica, quan jo em vaig casar amb la Sabina i ell va començar a sortir amb la Núria, una companya del claustre de professors que el va encisar en poc temps amb la seva potència intel·lectual. Aquesta sí que era una noia correcta, amb el cap sobre les espatlles, ja ho puc ben dir. La Sabina i jo per fi estàvem contents que el Samuel hagués trobat sentit a la seva vida. Fèiem sopars i sortides de quatre i aquestes coses que es fan en família, de manera que el tenia ben a prop, vigilat. Aquella va ser una època bona, sí, semblava que la Núria l'estava tornant responsable. Sospito que encara devia tenir una mica d'enveja de la Sabina i jo, que ja érem una parella completament estabilitzada i ens esperava un futur arreglat i plàcid que ell mai no ha aconseguit ni aconseguirà. Vivíem bé, sí. *Per primer cop des que*

l'havia conegut vaig aconseguir esborrar, bé, suposo que més aviat soterrar, l'obsessió que tenia pel seu germà. Si més no, el tenia distret del Sam. I temps després va coincidir la ruptura amb la Núria, que desgraciat pobret, amb el naixement de la Sandra, la nostra filla. Quan jo celebrava el moment més feliç de la meua vida, la seva tornava a ser un caos absolut. Gairebé li diria que va néixer amb el desordre inscrit a l'ADN, senyor Valldeperas, quin home! Començava la trentena frustrat perquè jo ja tenia una llarga llista de pacients, casa hipotecada, dona i filla, i ell tornava a estar solter i amb una feina de mitja jornada. A sobre, professor i escriptor. Un perill per a la societat venidora. Déu vos en guard que els joves el prenguessin per exemple! No vull saber què els explicava, què deia que els tenia a tots seduïts amb els seus coneixements exhaustius de literatura, història i filosofia. D'aquí ve que tingui aquests moments de bogeria que el fan actuar tan impetuosament. És un individu de reflexions estranyes, el Sam, l'hi asseguro. I cinc anys després va passar la més gran desgràcia. Ho hauria hagut de preveure, però em sembla que això hauria estat impensable fins i tot per a mi. Va conèixer aquella noieta de disset anys, la Selma, que el tornava boig. Més boig encara, si pot ser. Vostè ho entendreà millor que ningú, senyor Vallespí, que el que va fer el Samuel va ser entrar de cap en un món de fantasia com podia ser aquell en què es casava amb la Isabel Fernández a l'hora del pati o sortia amb una noia de tercer de BUP,

oi? La Selma no és més que un parèntesi absurd en la seva vida, totalment innecessari, així com ell també és un parèntesi en la vida d'ella. Si és que la presentava com a amant!, pot ser més clara la qüestió? Una fútil i vulgar aventura, això és tot. I nosaltres, amb la Sandra de cinc anys, com podíem deixar que la petita veiés el seu tiet fent aquelles nicieses? Un dinar! Un dinar i prou, li vaig concedir. Tot perquè la meva dona va insistir a donar-los un vot de confiança, encara que, si li soc sincer, de vegades penso que només tenia curiositat per veure si era una nena de casa bona i duia les ungles arreglades o si era una fresca llardosa d'aquestes que es veien tan sovint fumant porros a les porteries del Raval. A mi això tant m'era, si vol que li digui la veritat, jo estava irritadíssim de veure el meu germà engegant-ho tot a rodar, de veure com s'havia begut l'últim bri d'enteniment. *Personalment, doctor Valldoreix, crec que la Selma, tan espurna nerviosa, feia molt més per al Sam que no pas la Núria, que sempre l'he trobat molt pàmfila.* D'una cria era d'esperar, però d'un home de gairebé quaranta anys, hi ha coses que no, que no són acceptables. La mania aquesta que sempre ha tingut ell d'anar a la seva l'estava portant a uns extrems insostenibles amb la Selma, construïnt la seva vida al marge de la realitat. No ho veu? És que no s'inscriuen l'un en la vida de l'altre. Un punt de trobada tenen, un! Amants. Això ho diu tot. El que ja no vaig poder consentir va ser el que la Sandra em va fer l'estiu que el Samuel i la Selma se'n

van anar a París. Mira, papa, has de ser tan guapo com aquest d'aquí. Es diu Alan Rickman i m'encanta. Com collons m'ho havia d'agafar, allò? Quin escàndol! Quina atrocitat! Una nena de vuit anys embadalint-se amb un home de cinquanta-vuit! Tot per culpa del seu tiet i la cria aquella, ho veu, senyor Vallgurb? Vaig haver de cuidar-me molt de les companyies de la meva filla, no volia pas que se'm tornés una esbojarrada també. I uns anys després vaig pensar que veia la llum quan va reaparèixer la Núria i va demanar al Sam que ho tornessin a intentar, però ell seguia sense tocar de peus a terra i un altre cop va anteposar la seva fantasia: la va rebutjar! Que inconscient. Pobra Núria. Em vaig oferir per fer-li teràpia, però va preferir anar-se'n. Qui hauria pogut suportar un refús del Sam? *El vincle amb la Selma és el més real de tots els que té, doctor Valldoreix, la relació més viva, però el meu home s'entesta a negar-ho. És indubtable, que la Selma l'enlluerna.* Oh, miri si estava fora de si que, un any després, va desaparèixer durant tres mesos amb la Selma. Així com si res, com si aquí no tingués assumptes per atendre, apa, a escampar la boira! A evitar els problemes de la vida real fugint amb una nena amb qui es porten divuit anys! Només ell n'és capaç. Ningú excepte ells dos sabien on eren, o això ens havien fet creure a la Sabina i a mi. I la Sandra també se'n va assabentar. Quin bon moment van triar per exhibir-se, oi?, quan la Sandra tenia catorze anys i era més esponja que mai. I sap?, pensava que

després d'això res no em podria tornar a treure de polleguera, però m'equivocava de mig a mig. Potser em dirà que ho hauria hagut de preveure, que li hauria d'haver estat més a sobre durant l'adolescència, però no, una altra vegada les coses se m'escapaven de les mans. Arribo a casa un dimecres que m'havien cancel·lat l'última visita i em trobo la meva filla, eixarrancada al menjador, enganxada al cos d'un home en una posició molt explícita que hauria desitjat no haver vist mai. *Fins aleshores, el Sam i jo en fèiem broma, d'això de la Sandra i el Sever. Deu ser congènit!, dèiem, però llavors em vaig adonar que havia estat un error no parlar-ne amb el Carles perquè...* Pensava denunciar aquell cavall lleftiscós! Fuig! Surt de la meva filla, fill de puta! El vaig treure de casa agafat dels collons, i tant, i aquell mateix vespre hauria anat a comissaria si no hagués estat perquè la Sabina em va convèncer que no ho fes. Que feia temps que es veien, que la perdonés per no haver-m'ho explicat, que pensava que no ho entendria i que hauria estat millor esperar que la Sandra fos major d'edat per parlar-ne amb calma. I un be negre! Doble traïció. L'únic que de debò va impedir que sortís disparat a fer la denúncia va ser la Sandra de genolls dient, papa, per favor, el Sever és un bon noi, l'estimo, i rere la ingenuïtat vaig veure la por als ulls de la meva filla, la por que jo li provocava, i aquella nit me'n vaig anar a dormir a casa dels meus pares. Les seves orelles eren les úniques que no em sentirien plorar, ja ho veu. *L'endemà*

va anar directament a la feina i jo vaig trobar a casa allò que feia temps que buscava. Bé, no m'esperava en cap cas una cosa tan extrema, doctor Valldoreix, però compregui'm, no em podia quedar de braços plegats. La situació es desbordava. Dins d'una carpeta vella hi havia fotografies del Samuel i del Carles de petits, estripades o cremades a trossos. Hi havia fotos del Sam i la Selma pintada de negre, com una ombra. N'hi havia també del Sam a la platja i, en el lloc on hi havia hagut la Selma, el retall d'un Carles en banyador de piscina ben arrapat. I també hi havia, doctor, i això faci el favor de tractar-ho amb cura, una foto d'un model despullat amb els abdominals quadriculats i una cua força... suggeridora. Tot l'home ho hauria estat, de suggeridor, si no fos perquè el meu marit li havia substituït la cara per la del seu germà. I ara ho faig més sovint que mai, això de plorar, perquè fa unes setmanes que la Sandra insisteix que es vol escapar un temps amb el Sever aquest, i jo no paro de repetir-li, redimonis!, en mala hora vas prendre exemple del teu tiet! I aquí em té, arrossegat fins a vostè per la Sabina. Espero que ja em dirà, doncs, senyor Vallmitjà, què fem amb el problema.